

torji, dokler ne dobe za to zadosti sposobnih civilnih učnih oseb. V Boki Kotorški je že uveden vojaško vežbanje in dosega ugodne in razveseljive rezultate.

= **Militarizacija nemške mladine.** Nemški državni zbor, ki se snide ta teden, dobi tudi novo zakonsko predlogo o militarizaciji mladine. Za to stvar se jako trudi poslanec dr. Müller, ki predlaga: Vsem mladim Nemcem od 6., oziroma 7. leta pa do 16. leta je treba nuditi splošno telesno izvežbanje. Od 16. do 18. leta, oziroma do vstopa v vojaško službo je treba poleg splošne izobrazbe še posebnega vojaškega izvežbanja.

= **Novi znanstveni zakladi za Bolgarijo.** Iz Sofije poročajo: Vseučiliška in narodna biblioteka belgrajska je postala bolgarska last. Srbi so svoje književne zaklade prenesli v Niš, a tam so jih Bolgari zaplenili in jih bodo odpeljali v notranjo Bolgarijo, da se okrepe s tem dragocenim materialom bolgarske knjižnice.

= **Za svetovni mir.** Italijanski učitelji so sklenili na svojem kongresu v Peružiji, da črtajo iz šolskih čitank vse članke o vojnah. Slični predlog so sprejeli tudi francoski učitelji na svojem zborovanju v Amiensu. — Iz učiteljsva torej izhaja iniciativa za mir in bratstvo med ljudmi in narodi!

Književnost.

Koledar (Vestnik) XXX. šolske Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za prestopno leto 1916. — Izdalo in založilo vodstvo. — Cena 1 K 30 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Poleg običajne koledarske vsebine čitamo v tem zborniku več vrlo zanimivih spisov: Pesnik Simon Gregorčič in naša bramba, Tridesetletnica Družbe sv. Cirila in Metoda, Vojne in druge žrtve v vrstah D. C. M., Šolstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v vojnem času, Od severa naših pokrajin itd. — Vsi spisi so, kakor že rečeno, vrlo zanimivi, vredni pozornosti in čitanja. — Kakor vedno, je tudi letos vestnik o delovanju D. C. M., njenih šolskih zavodov in podružnic sestavljen jako vestno in pregledno, tako da lahko rečemo: **ta knjiga je priča in zrcalo pravega narodnega delovanja in žrtvovanja!** — Tudi mi kličemo z vodstvom vred: »Slovenci, poleg obilnih dolžnosti, ki vam jih nalaga patriotična dolžnost zaradi vojne, ne zabite Družbe sv. Cirila in Metoda, naše edine obrambne šolske družbe!« — Kdor koledar prejme, naj ga nihče ne vrne, ampak naj pošlje po priložni položnici vsaj pristojni znesek! Tako prispevaj vsak svoj donesek za ohranitev našega naraščaja!

Glasbena Matica v Ljubljani priredi dne 7. in 8. decembra 1915 na čast spominu padlim našim hrabrim vojakom v veliki dvorani hotela Union dva velika dobrodelna koncerta. Izvajalo se bo eno najlepših del svetovne glasbene literature, Mozartov »Requiem«.

Srednješolske vesti.

Ranjen je bil dne 10. novembra na laškem bojišču c. in kr. nadporočnik prof. dr. Fran Rostohar, ki smo o njega odlikovanju poročali zadnjič. Strel mu je predril jetra in ga opasno ranil, vendar ni posebne nevarnosti. Drugi strel mu je zdrobil na levem zapestju uro in ga le malo ranil. Zdravi se v »Leonišču« v Ljubljani.

Umril je v Ljubljani v starosti 81 let c. kr. šolski svetnik prof. Friderik Žakelj. Pokojnik je polnih 30 let služboval kot profesor klasičnih jezikov na 1. državni gimnaziji v Ljubljani. Odličnega učitelja in očetovsko dobrototnega vzgojevalca so njegovi mnogobrojni učenci ohranili v hvaležnem spominu!

Z ljubljanske realke. Ker je bil profesor katehet na ljubljanski c. kr. višji realki, dr. Mih. Opeka, imenovani za c. kr. deželnega šolskega nadzornika, je prevzel njegove ure Ivan Tabaj, c. kr. profesor na državni gimnaziji v Gorici.

Iz srednješolske službe. Profesorja c. kr. višje realke v Gorici, dr. Ivan Gregorin in dr. Anton Papež, sta pridružena v službovanje na c. kr. višji realki v Ljubljani v šolskem letu 1915/16. — Začasni vodja goriške državne realke profesor Jakob Zupančič je pridružen v službovanje ljubljanski višji realki.

Srednješolci v Bosni in Hercegovini morajo odslej tudi izven šole nositi posebne čepice, oziroma fese, po katerih se spozna, kateri zavod obiskujejo.

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Kranjske vesti.

MARIJA CEPUDROVA.

Dne 23. pret. mes. je umrla v deželni bolnici v Ljubljani tovarišica Marija Cepudrova, rojena Zalaznikova, učiteljica-voditeljica v Tunjicah v kamniškem okraju, stara 57 let. — Rojena leta 1857 v Ljubljani, je dovršila učiteljske študije 1. 1876., definitivno pa je bila nameščena 1. 1880. — Njen soprog Jakob je bil nadučitelj, sin Slavko učitelj — oba sta šla počivati pred njo v ljubo domačo zemljo. — Tovarišica Cepudrova je v zvrhani meri okusila vse bridkosti učiteljskega stanu. Vzlic temu je zvesto, neumorno in požrtvovalno delovala v svojem poklicu kot učiteljica in mati. Ostavila je še 5 otrok. Njim bodi v tolažbo naše iskreno sočuvstvo, dobri manjci in blagi učiteljici pa ostani trajen, ljub spomin!

— **Padel je junaške smrti** na južnem bojišču Ivo Toman, c. kr. rezervni poročnik, sin zaslužnega našega tovariša nadučitelja Janka Tomana in njegove gospe soproge Neže iz Moravč. Simpatični mladenič se je bojeval opetovano na severni fronti, kjer je bil dvakrat ranjen. Komaj je ozdravel, je hitel iznova v boj. Koncem oktobra je odšel s svojo četo na italijansko bojišče, kjer ga je 2. novembra smrtno nevarno zadel šrapnel. Umril je 10. pret. m. v bolnici v Gorici in je bil z vojaškimi častmi pokopan na goriškem pokopališču. Slava junaku! — Čislani rodovini, ki ji je kruta usoda tako nenadno iztrgala ljubljence, naše najiskrenejše sožalje!

— **Deželni odbor.** Uršulinskemu samostanu v Ljubljani se dovoli za izdelovanje sadnih konserv za vojaške bolnice prispevek 1000 K. — Lichtenthurnovemu zavodu se dovoli od 1. novembra počeni do preklica mesečna draginjska podpora 480 K, za čas od 1. marca do 1. novembra t. l. pa pavšalni znesek 2000 K. — Šolskim sestram na Vrhniki se dovoli kot prispevek za nabavo premoga 358 K. — Prošnja ljubljanskih ljudskošolskih učiteljev, da naj se 50% stanarinska doklada, ki so je deležni doslej le nekateri učitelji, prizna tudi doslej prezrtim, se načeloma odkloni in istotako tudi prošnja nekaterih učiteljev-voditeljev za povišanje funkcijske doklade; pač pa bo deželni odbor pozdravil, ako ista občina ustreže dotičnikom iz lastnih sredstev.

— **Iz ljudskošolske službe.** Kot suplentinja na ljudski šoli v Dobrnicih je nameščena absolvirana učiteljica kandidatinja Stanislava Budnova, ker je odšel nadučitelj Ivan Franke v vojaško službo. Bivša suplentinja v Ratečah pri Škofji Loki Mihaela Kosmačeva je nameščena kot suplentinja na štirirazrednici v Grahovem. Absolvirana kandidatinja Marija Žigmanova je nameščena kot suplentinja na dvorazrednici v Vremu. Bivša suplentinja v Črneči vasi Valerija Zlindrova je nameščena kot suplentinja na štirirazrednici v Št. Jerneju, absolvirana kandidatinja Terezija Urbančičeva kot suplentinja v Travi, definitivna učiteljica Viljemina Repič-Leskovičeva je prevzela začasno vodstvo dvorazrednice na Uncu. — Suplentinja Hedvika Schweigerjeva je nameščena v Poljanah v novomeškem okr., ker je odšel učitelj Oton Zinnecker v vojaško službo, kandidatinja Marija Lončarjeva pa v Birčni vasi, ker je odšel nadučitelj Fran Hočvar v črnovojniško službo. Absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Matkovičeva je pripuščena k brezplačni praksi na nemški deški ljudski šoli v Ljubljani, Cirila Golijeva pa na petrazredni dekliški ljudski šoli v Novem mestu. — Za suplentinji v Ribnici sta nastavljeni absolvirani kandidatini Ivana Ambrožičeva in Valerija Trampuševa. Absolvirana učiteljska kandidatinja Ljudomila Celestinova je pripuščena k brezplačni praksi na šestirazrednici na Viču, Slava Vidmarjeva in Frančiška Hribnikova pa kot brezplačni suplentinji na troirazrednici na Karolinski zemlji. Interimistično vodstvo šole v Košani je poverjeno definitivni učiteljici Puppis-Stuchlyjevi, ker je učitelj Maks Jovan odšel v vojaško službo. Za provizorično učiteljico v Kopanju je imenovana učiteljska kandidatinja Marija Prezljeva, na ljudski šoli na Raki je nameščena učiteljica Stefanija Jermanova. — Ces. kr. mestni šolski svet v Ljubljani je izprašano učiteljico Danieles Kalisevo nastavil za suplentinjo na osemrazredni slovenski dekliški ljudski šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani. — C. kr. okr. šolski svet v Postojni na mesto zaradi bolzelnosti na dopustu se nahajajoče učiteljice Lucije Trampuševe nastavil absolvirano učiteljsko kandidatino Cecilijo Divjakovo kot suplentinjo na ljudski šoli v Vrbovem. — C. kr. šolski svet v Postojni je bivšo suplentinjo v Lo-

zicah Alojzijo Trampuševa imenoval za provizorno učiteljico in poizkusno kandidatino Dorotejo Bratovžovo za suplentinjo na ljudski šoli v Vipavi. — C. kr. deželni šolski svet je vzel na znanje imenovanje suplentinje Marije Krainerjeve za brezplačno kandidatino na petrazredni deški ljudski šoli v Kočevju.

— **Umril je** dne 20. pret. mes. v Knežaku g. Juraj Česnik, bivši trgovec, zastopnik banke »Slavije« itd., v visoki starosti 80 let, oče našega tovariša Dragotina Česnika. Vrl mož se je poslovil od tega burnega življenja. Blag mu spomin! Tovarišu Česniku naše iskreno sožalje!

— **Zbiranje spominov na vojno po centrali »Domovinsko varstvo na Kranjskem«.** Po vzorcu drugih kronovin je centrala za »Domovinsko varstvo na Kranjskem« sklenila napraviti obsežno zbirko različnih spominov na našo junaško armado ob Soči. Iz te zbirke naj nastanejo male spominke zgradbe na Bledu, v Bohinjki Bistrici in v Ljubljani. Za zbirko v Ljubljani se uvažuje tudi projekt postaviti jo na ljubljanski grad, kjer bi še poznim rodovom oznanjala slavo nedosežnega junaštva naše armade. Centrala za »Domovinsko varstvo« namerava tudi tekom prihodnjega leta izdati posebne knjige o domovinskih spomenikih Ljubljane in ostale Kranjske, kakor nahajamo take knjige že povsod v drugih kulturnih deželah. Ta centrala se je ustanovila leta 1913, kot deželni zavod, ter se je ravnateljstvo, ki mu načeluje znanj zgodovinar, stolni kanonik dr. Gruden, dosedaj pečalo v prvi vrsti s sestavo podrobnega programa, z zbiranjem gradiva in založitvijo potrebnega fonda, tako da bo v kratkem moglo razviti svoje plodonosno delovanje. — Pri tem zbiranju odpade tudi našim šolam in učiteljstvu lepa naloga.

— **Ranjen** je bil na tirolski fronti enoletni prostovoljec, slušatelj tehniške visoke šole, četovodja Vladimir Šubic, sin ravnatelja ljubljanske državne obrtne šole in vladnega komisarja obrtnih-nadaljevalnih šol.

— **Štiridesetletni službeni jubilej** je praznoval dne 19. novembra ljubljanski učitelj tovariš Juraj Režek. Mestno učiteljstvo mu je priredilo ob tej priliki časten večer, ki se ga je udeležilo nad 40 ljubljanskih učiteljev in učiteljic obeh strank. Pokazala se je zopet tista lepa sloga, ki je vladala svoj čas med ljubljanskim učiteljstvom. Vrsto napitnic je otvoril nadučitelj tovariš Jakob Dimnik, ki je slavil slavljenca kot mladinoljuba, prijatelja staršev šolske mladine, vestnega učitelja in vzornega tovariša. Vrstila se je potem napitnica za napitnico, pevci in pevke so nas pa zabavali z lepim petjem; med pevkami se je posebno odlikovala solistinja gdč. Jelica Sadarjeva. Bil je to res lep večer sloge in edinstvi med ljubljanskim učiteljstvom. — Tovarišu Režku ob njegovem 40letnem službenem jubileju iskreno čestitamo! Naj nam oskane naš Juraj na duši in telesu čil in krepek — kakor je danes — še mnogo let! Zaupanje, spoštovanje in ljubezen tovarišev mu bodi ob tem jubileju najlepše odlikovanje! Ponosni smo na tega kremenito značajnega moža!

— **Izkaz daril,** ki so došla od 1. do 31. oktobra nabiralnici daril v naravi pri c. kr. deželni vladi. Iz Ljubljane: Mestna slovenska dekliška šola 6 blazin; dekliška šola v Lichtenthurnovem zavodu 35 parov nogavic; mestna nemška dekliška šola 3 pare nogavic, 8 blazin. Izven Ljubljane: Dekliška šola v Kranju 3 pare palčnikov, 13 parov nogavic; šolsko vodstvo v Št. Vidu pri Ljubljani 9 spodnjih hlač, 10 spodnjih jopic, 141 parov črevljarc, 64 robcev; šolsko vodstvo na Slapu pri Vipavi 19 srajc.

— **Avstrijski državljanki** sta postale Gusta Cimolinjeva, učiteljica otroškega vrta, in Vida Cimolinjeva, gojenka IV. letnika učiteljskega v Ljubljani.

— **Odlikovanje.** Stotnik v generalnem štabu Anton Lokar, sin nadučitelja v pok. tovariša Ivana Lokarja, je dobil vojaški zaslužni križec 3. razreda z vojno dekoracijo. Odlikovani je vrlga očeta vrli sin že drugič. Čestitamo obema!

— **Z Jesenic** poročajo: Učitelj Lev Pibovec je aranziral velik srečolov, ki je prinesel »Rdečemu križu«, oziroma ranjencem na Bledu 260 kron. — Imenovani je izročil 900 cigaret ranjencem na Bledu in 7 kron »Rdečemu križu« na Jesenicah, kar se je zaslužilo pri pečenju kostanja, kjer sta sodelovali deklici Hahmova in Tratnikova.

Štajerske vesti.

— **Štajerski deželni šolski svet** je na seji dne 13. pret. m. postavil v stalni

pokoj nadučitelja v Vurbergu Franca hra in učiteljico v Št. Jurju ob Južni železnici Emilijo Jelovškovo, v začasni i koj pa učiteljico pri Sv. Lovrencu v S venskih gorah Albino Runovčevo.

— **124.000 K dijaških ustanov.** Mariboru je umrl znan slovenski rod ljub, zdravnik dr. Feliks Ferk. Njegov prva skrb je veljala vedno stradajoč slovenskemu dijaštvu, slovenski učeči mladini. Zato je imel vedno odprte in r dodarne roke, podpiral je dijaške kuhinje, dajal sam hrano najubožnejšim, pomagal gmotno mnogim, da so mogli svoje študije dokončati. Najbolj pa se kaže ta njegov velika in sveta ljubezen do slovenske učeče se mladine sedaj, po njegovih smrti zakaj zapustil je veliki del svojega imetja slovenski učeči se mladini. Ta vsota, ki se naj uporabi vbodoče v pomoč slovenskemu dijaštvu, znaša 124.000 kron. Kolikim bo s tem dana prilika, končati svoj študije, ne da bi jih iz dneva v dan uničevala skrb, kje vzeti kosček kruha. Kako je bil tih, a velik in plemenit v življenju tako velikega in plemenitega se je pokažal še v smrti. Blag mu bodi spomin!

— **Odlikovanje.** Stotnik Franz Zwirn 26. domobranskega pešpolka je dobil vojaški zaslužni križec 3. razreda z vojno dekoracijo. Odlikovani stotnik je bil prej učitelj.

— **Odlikovanje.** Zaradi hrabrosti pred sovražnikom je bil na južnozpadnem bojišču odlikovan okrajni pomožni učitelj za mariborsko okolico, rezervni kadet tovariš Makso Viher, s srebrno hrabrostno kolajno 2. razreda ter obenem imenovan za praporščaka. Čestitamo!

— **Promoviran je bil za doktorja filozofije** dne 13. novembra t. l. na c. kr. Karel-Frančevem vseučilišču v Gradcu g. Pavel Strmšček, c. kr. gimn. suplent v Mostu na Češkem, vrli sin našega nezabnega tovariša Vekoslava Strmškega. Mlademu doktorju iskreno čestitamo!

— **Za italijanske begunske otroke** v Gradcu je poskrbljeno v šolskem oziru prav dobro. V hiši šte. 7 Schönaugasse imajo svojo ljudsko in meščansko šolo in srednješolski tečaj; v te šole hodi nad 200 otrok, dečkov in deklic. Ljudsko šolo vodi profesor verouka don Valoni. Frančiškanski konvent je dal za otroke na razpolago prostore za pomožni pouk. Pripravljajo ustanovitve konvikta za otroke. Prišel se je pouk v tečaju za rezbarska dela.

— **Iz Maribora** nam poročajo: Odlikovan je bil poročnik Oton Horvatek, sin lani umrlega deželnega poslanca in učitelja Alberta Horvatka, s »Signum laudis«.

— **Na deželni kmetijski šoli** v Šenti Jurju ob Južni železnici se v tem šolskem letu zaradi končnega odloka deželne odbora ne bo začelo s poukom, ker ostanejo prostori še nadalje na razpolago »Rdečemu križu« za vojaške rekonvalescente.

— **Poročil se je** v Mariboru učitelj, poročnik v rezervi J. Mejevšek z učiteljico Ljubo Vertnikovo. — Iskreno čestitamo!

— **Iz Maribora** poročajo: Ravnatelj deželne ženskega učiteljskega Franca Frisch je pomaknjen v šesti činovni razr.

— **Pouk, kako se zelenjava na strokovnjaški način ohrani čez zimo.** C. kr. namestništvo v Gradcu je izdalo poleg brošurice, kako se shrani zelenjava, kako uporablja v domačem gospodinjstvu sadje ter kako se strokovnjaško shrani čez zimo zelenjava, sadje in krompir ter kako se prideluje zgodnja zelenjad, tudi poučilo, kako se strokovnjaško shrani čez zimo zelenjava, sadje in krompir ter kako se izdeluje kisle zelje. — Interesirane kroge na to brošurico posebno opozarjamo. Publikacija se dobiva pri graškem namestništvu; 100 izvodov velja 9 kron. Ker so se zgoraj navedene brošurice izkazale kot jako praktične, so se s to zadnjo sešile v skupen zvezek, ki stane 40 vinarjev, s poštnino 50 vinarjev. Kdor jih naroči 100, jih dobi poštnine prosto.

Goriške vesti.

— **Iz šolske službe.** V Batujah na Vipavskem službuje nadučitelj Ivan Kunc in učiteljica Rezika Pipanova iz Ročinja. Prejšnji nadučitelj je pri vojaki in učiteljica na dopustu.

— **Šole** so se začele po vsej goriški vipavski dolini deloma prej, deloma kasneje. Učitelje, ki so bili vpoklicani, namodestujejo učitelji iz krajev, kjer ni šole, ali pa učiteljice. Kjer so šole ob cestih, so se otroci privadili, da hodijo vedno ob levi strani.

— **Gorico** je ogenj italijanskega morilnega in uničevalnega orožja razdeljal in požgal. Naše krasne šolske stavbe,